Rok VI Warszawa, 10 kwietnia 1925 r. № 7

MŁYNARZ POLSKI

ORGAN ZWIĄZKU MŁYNARZY POLSKICH

Redakcja i Administracja: Warszawa, Nowy-Świat 70, skrz. poczt. 68, tel. 277-45.

Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 11 do 2 pp. Administracja czynna od godz. 10 do 3 pp.

Warunki prenumeraty: Dla członków Zw. Mł. Pol. kwartalnie 4 zł. Dla nie członków „ 6 „

Z okazji nadchodzących świąt Wielkanocnych przesyłamy członkom naszego Związku i prenumeratorom najlepsze życzenia

„WESOŁEGO ALLELUJA“,

Ziarna zbożowe i ich przetwory młynarskie i piekarskie.

A. RODZAJE I OCENA ZIARN, WCHODZĄCYCH W ZAKRES MŁYNARSTWA ZBOŻOWEGO.

1. Pszenica (Triticum).

Ziarno pszenicy posiada najodpowiedniejszy i najlepiej ustosunkowany skład organiczny dla odżywiania organizmu ludzkiego, toteż odgrywa on obecnie pierwszorzędną rolę, szczególniej w krajach, w których posiada najodpowiedniejsze dla siebie warunki klimatyczne i rolne.

Uprawa pszenicy sięga do czasów przedhistorycznych, bo na wiele tysięcy lat przed naszą erą była już znaną w Chinach i w Egipcie. Do Europy wszakże dostała się pszenica z Egiptu dopiero w ostatnich stuleciach przed Nar. Chr., przyczem przez długie stulecia nie znajdowała większego rozpowszechnienia, służąc za uprzywilejowany pokarm wyłącznie wyższych sfer ówczesnych społeczeństw ludzkich. Dopiero w 18-em stuleciu naszej ery zaczął się szybki rozwój uprawy pszenicy we wszystkich krajach kulturalnych i doszedł obecnie do kolosalnych rozmiarów, bo wszechświatowe zbiory pszenicy wynoszą obecnie corocznie około 900 miljonów ctm (po 100 kg.), z których około 15 miljonów ctm., t. j. $1^1/_2{}^0/_0$, przypada na Polskę.

Z pośród bardzo licznych odmian pszenicy, wyróżnia się przedewszystkiem **gatunki miękkie z jądrem mączystem i twarde z jądrem szklistem,** z których pierwsze są uboższe w glutenie i wymagają do uprawy klimatów umiarkowanych, a drugie, bogatsze w glutenie, wymagają klimatów więcej cieplejszych; odpowiednio też do różnej swej struktury organicznej oba gatunki pszenicy inaczej się mielą i inne dają wyniki przemiałowe.

Następnie wyróżnia się **pszenicę ozimą i jarą,** t. j. sianą przed zimą i na wiosnę, przyczem ta ostatnia jest rzadszą i mniej wartościową.

Najwięcej-znane i charakterystyczne są następujące gatunki pszenicy: 1. **pszenica pospolita** (Triticum vulgare), która jest łatwą do omłotu i posiada względnie cienką łuskę; do licznych odmian jej zalicza się także znaną powszechnie ze swej plenności pszenica węgierska, osobliwie t. żw. „banatka“, odznaczająca się drobnem i mniej mączystem jądrem, lecz otrzymywana z niej mąka nadaje się znakomicie do wypieku najwykwintniejszego pieczywa, posiada-

jąc względnie wysoką zawartość doskonałego glutenu; 2. **pszenica angielska** (Triticum turgidum), nazwana tak nie dlatego, ażeby była specjalnie w Anglji uprawianą, lecz ponieważ ztamtąd pierwszy raz została sprowadzoną na stały ląd Europejski; jest ona trudniejszą do omłotu, o grubszej łusce od poprzedniej, przytem wydaje mąkę trudniejszą do wypieku, lecz nie podlega tak łatwo **śnieci i rdzy, jak** pszenica pospolita, oraz posiada dłuższą słomę i kłosy od tej ostatniej; 3. **pszenica polska** (Triticum polonicum) odznacza się długiemi plewkami (15 — 17 m/m) i wydłużonem ziarnem, dającem względnie mało białej mąki, a jako pszenica jara daje gatunkowo lepsze ziarno; obecnie uprawia się mało, a najmniej w samej Polsce; 4. **pszenica orkisz** (Triticum spelta) posiada ziarno silnie zrośnięte z plewą, nie daje się wymłacać, lecz z otrzymanych dopiero po omłocie kiści, dobywa się samo ziarno na odpowiednich złożeniach kamieni; uprawia się obecnie jako pszenica jara przeważnie w Wintembergji, Tyrolu i t. p. krajach, gdzie ozima pszenica nie udaje się; podczas gdy ozimy orkisz uprawia się w Szwabji, oraz w Szwajcarji, gdyż jest wytrzymały na zmienny klimat, nie podlega łatwo **śnieci** i daje białą i łatwą do wypieku mąkę; w dawniejszych zaś czasach pszenica-orkisz odgrywała wielką rolę, gdyż Grecy i Rzymianie w starożytności uprawiali ją wyłącznie, a w Niemczech jeszcze w 14-em stuleciu pieczywo z mąki orkiszowej osobliwie było cenione, toteż dopiero od 100 lat zaczęto uprawiać zwykłą pszenicę; głównym zaś powodem upadku uprawy pszenicy orkiszu, z mąki której pieczywo jest bardzo pożywne i smaczne, są lepsze plony ilościowe innych gatunków pszenic; dla tego też uprawa jej utrzymała się tylko w stronach o mniej odpowiednim klimacie i glebie dla uprawy innej pszenicy; obecny przerób tego gatunku pszenicy ogranicza się do krup, kaszy i mąki, jako doskonałych dodatków do zup, osobliwie w pewnych celach kuracyjnych; uprawa pszenicy orkiszowej w Polsce znajduje się obecnie również na bardzo niskim poziomie; 5. **pszenica twarda** (Triticum duzum) o jądrze szklistem, przedstawiająca mnóstwo odmian, stosownie do klimatu i gleby tych miejscowości, w których uprawia się ją; pszenica twarda przemiela się trudniej i nieco odmiennym sposobem, mającym na celu wydobywanie możliwie wielkiej ilości mąki grubej, odpowiadającej zwykłemu **miałowi,** jako dającej znakomity przypiek i bardzo smaczne pulchne pieczywo, a pozatem stanowi ona najlepszy materjał do wyrobu makaronu; starano się także u nas wprowadzić uprawę pszenicy twardej, lecz okazało się, że ani nasze warunki klimatyczne, ani gleba nasza nie są odpowiednie do tego, gdyż po paru latach pszenica szklista wyradza się u nas, dając przytem gorsze ziarno od pszenicy krajowej.

Ze wszystkich zaś uprawianych u nas gatunków pszenic, jest najcenniejszą nasza rodzima, t. zw. „sandomierka", która po „banatce" węgierskiej, pod względem zawartości glutenu zajmuje pierwsze miejsce, gdyż przeciętne analizy jej wykazują 11%, a banatki 14% zawartości glutenu; z tego też względu cieszy się ona oddawna pożądanym zbytem nie tylko w kraju, lecz także i zagranicą; uprawa jej wszakże ogranicza się tylko do miejscowości Sandomierskich i częściowo Lubelskich, gdzie stanowi ona typowy twór miejscowy, podczas, gdy przeniesiona do innych miejscowości o odmiennej glebie prędko wyradza się.

Wreszcie podług barwy zewnętrznej wyróżnia się także t. zw. **pszenica biała i czerwona,** t. j. o jaśniejszem żółtawem i ciemniejszem czerwonawem zabarwieniu zewnętrznem; pierwsza posiada zwykle cieńszą łuskę, ułatwiającą proces mielenia, podczas, gdy druga, o nieco grubszej łusce, posiada twardsze jądro, umożliwiające znowu dokładniejsze obłuskiwanie jej przed mieleniem.

2. Żyto (Secale cereale).

Kolejne miejsce po pszenicy, pod względem ilościowej uprawy, zajmuje żyto, którego skład organiczny nie wiele różni się od pszenicy, a pod względem zawartości soli mineralnych przewyższa nawet nieco tę ostatnią; toteż w krajach o chłodniejszym klimacie, w których pszenica trudniej dojrzewa, uprawa żyta odgrywa pierwszorzędną rolę, gdzie też staje się zarazem najgłówniejszym materjałem spożywczym w postaci chleba powszedniego.

Pierwsze wiadomości o uprawie żyta pochodzą od **Plinjusza,** znakomitego pisarza Rzymskiego, który w pismach swych pogardliwie cytuje żyto, jako ziarno zbożowe, przeznaczone dla głodującej ludności w Tracji; dopiero w 2-em stuleciu naszej ery żyto zostaje więcej cenione przez Rzymian, następnie w końcu średniowiecza zdobywa ono sobie wielkie uznanie w Niemczech, a z nastaniem czasów nowożytnych zajmuje już dominujące stanowisko także w innych krajach, posiadających najodpowiedniejsze warunki klimatyczne i glebę do uprawy.

Obecne przeciętne każdoroczne zbiory wszechświatowe żyta wynoszą około 450 miljonów ctm. (po 100 kg.), z których 45 miljonów ctm., t. j. 10% przypada na Polskę. Ponieważ przeciętne coroczne zbiory pszenicy w Polsce wynoszą zaledwie 15 miljonów ctm., więc zbiory żyta u nas są trzykrotnie większe, aniżeli pszenicy; odpowiednio też do tego, żyto odgrywa dominującą rolę w naszem gospodarstwie rolnem, a więc pośrednio także w naszem młynarstwie zbożowem i w odżywianiu się naszej ludności pod postacią chleba żytniego.

Żyto posiada również, jak i pszenica, mnóstwo odmian, różniących się wprawdzie między sobą tak w wyglądzie zewnętrznym, jak i w składzie ich organicznym, lecz różnice te nie występują tu w tak wielkim stopniu, jak przy pszenicy, gdyż ograniczają się przeważnie tylko do większego lub mniejszego plonu różnych odmian żyta, więc bliższe wyróżnianie tych ostatnich dla celów młynarstwa zbożowego jest zbytecznem.

Ogólnie tylko należy tu zaznaczyć, że żyto bywa zwykle uprawiane, jako zboże ozime, a tylko wyjątkowo — jako jare, a to z powodu n. p. zachodzącej niekiedy niemożności zasiewu jesiennego; przytem żyto ozime posiada większą wartość przemiałową i odżywczą.

3. Jęczmień (Hordeum).

Jęczmień w starożytności odgrywał znacznie większą rolę, aniżeli dziś ma to miejsce, a w większym jeszcze stopniu w czasach średniowiecznych, w których pieczywo jęczmienne w postaci placków cieszyło się znacznem rozpowszechnieniem. Wypiek wszakże pieczywa pulchnego, t. j. takiego, jakie obecnie mamy w postaci chleba lub bułek, jest niemożliwy do osiągnięcia z samej tylko mąki jęczmiennej, a to z powodu zupełnego braku w niej glutenu,

co sprawia, że gazy fermentacyjne swobodnie uchodzą z ciasta, które też zupełnie nie wyrasta, a po wypieczeniu nie posiada pulchności. Mąka jęczmienna może być tylko w pewnym, nieprzewyższającym 25% stosunku dodawaną do mąki pszennej lub żytniej, nadając odnośnemu pieczywu pewną nawet poprawę smaku i bielszy wygląd. Obecnie więc jęczmień znajduje tylko zastosowanie w kaszarstwie, jako w specjalnym dziale młynarstwa zbożowego, do wyrobu t. zw. „pęcaku", t. j. całych ziarn obłuskanych, oraz kaszy, zw. „perłową", w stanie zaokrąglonym, a „siekanką" lub kaszą „łamaną", w stanie posiekanym; podczas, gdy otrzymywane tu pobocznie: mąka i obłuskowiny, jako niezbędne odpady wytwórcze, idą przeważnie na karm zwierzęcy. Oprócz tego jęczmień zużywa się obecnie w znacznych ilościach wprost na słód do wyrobu piwa i wódki.

Gatunki jęczmienia dzielą się na 3 rodzaje, a mianowicie, dwu-cztero- i sześciorzędne, z których cztero-rzędny jest najlepszym i najwięcej wydatnym do wyrobu kaszy perłowej.

4. Gryka (Polygonum).

Starożytni Grecy i Rzymianie nie znali zupełnie gryki, a pochodzi ona z Azji Środkowej, skąd przez Syberję Rossyjską dostała się do Europy w 15-em stuleciu za pośrednictwem Tatarów, stąd też w wielu miejscowościach Polski nazywa się dotąd wprost „tatarką".

Pomimo tego, że ziarno gryki zawiera w sobie dużo białka roślinnego i posiada bardzo białe i mączyste jądro, to jednak uprawa gryki ogranicza się dotąd do miejscowości o mniej sprzyjających dla innych zbóż warunkach klimatycznych i o gorszych glebach, dla których plon gryki okazuje się dostatecznie rentownym; przytem ogólne zapotrzebowanie gryki jest również dosyć ograniczonem, gdyż nadaje się ona tylko do wyrobu kaszy i mąki, jako produktu pobocznego, otrzymywanego w odnośnym oddziale kaszarstwa; natomiast chleb, wypieczony z mąki gryczanej jest twardy, kruchy i prędko czerstwiejący; toteż tylko w pewnej nieznacznej domieszce do mąki pszennej mąka gryczana może nadawać pieczywu przyjemny jędrny smak. Obecne zatem spożywanie ziarna gryczanego sprowadza się przeważnie tylko do celów kuchennych w postaci kaszy i mąki.

5. Proso (Panicum miliaceum).

Proso zalicza się do najstarszych ziarn zbożowych, które cieszyło się wielkiem rozpowszechnieniem jeszcze w czasach przedhistorycznych i dotychczas w niektórych gorących krajach Afryki proso jest jedynem rodzimem ziarnem, służącem za pokarm miejscowej ludności; w wielu zaś innych krajach Azjatyckich i Europejskich, jak n. p. w południowej Rossji, odgrywa proso jeszcze dotąd poważną rolę w odżywianiu się tubylczej ludności; natomiast ogólne dość znaczne spożywanie pokarmów, przyrządzanych z ziarn prosa, w Europie malało coraz więcej, dopiero w 18-em i 19-em stuleciu, a to w miarę coraz większego rozpowszechniania się spożywania ryżu i kartofli.

Częściową przyczynę upadku spożywania prosa należy przypisać także temu, że nieco gorzkawy jego smak naturalny potęguje się przy dłuższem przechowywaniu go. Ponieważ mąka z ziarna prosa nie nadaje się do wypieku chleba, więc znajduje ona w krajach kulturalnych wyłączne tylko zastosowanie do wyrobu, t. zw. **kaszy jaglanej**, polegającym na usuwaniu tylko z ziarna przylegającej do niego plewy na odpowiednio do tego zbudowanych maszynach, zw. jagielnikami.

6. Owies (Avena sativa).

Ojczyzną owsa jest prawdopodobnie Azja Środkowa, a pierwszą wzmiankę o nim czyni **Plinjusz**, twierdząc przytem, że Germani żywią się nim. Uprawa owsa, jako niewymagająca szczególniejszych warunków dla klimatu i gleby, rozpowszechniła się szybko, osobliwie w krajach górzystych i więcej północnych, gdzie przyrządzane z niego pieczywo w postaci placków, stanowiących przeważnie pożywienie danej ludności; w więcej zaś kulturalnych krajach ziarno owsiane spożywa się obecnie tylko w potrawach, sporządzanych z wyrabianych z niego kasz, płatków i mąki. Względnie nieznaczne dotychczas rozpowszechnienie się owsa na pokarm ludzki, należy przypisać ogólnemu poglądowi, jakoby zawierał on w sobie składniki organiczne, podrażniające nadmiernie system nerwowy organizmu ludzkiego, co jednak, jak to do niedawna badania naukowe stwierdziły, nie jest bynajmniej uzasadnionem, toteż odtąd rozpoczął się już silny prąd w kierunku coraz większego stosowania przetworów owsianych dla odżywiania ludzkiego i to z najlepszymi wynikami praktycznymi. Mnożą się też specjalne młyny owsiane, cieszące się wielkiem powodzeniem, a dla których są tem większe widoki znacznego nawet rozwoju w najbliższej przyszłości, gdyż dotychczasowy pogląd, jakoby tylko owies posiadał niczem nie zastąpione wzmacniające własności, jako karm dla koni, został już również poważnie zachwiany; toteż coraz więcej zastępuje się owies innymi karmami dla koni z powodzeniem, na skutek czego odpowiednio też więcej pozostawać go będzie dla ludzkich celów odżywczych.

7. Kukurydza (Zea).

Kukurydza pochodzi z Ameryki, gdzie była uprawianą oddawna przez tamtejsze ludy tubylcze i skąd przyniesioną została do Europy; największe spożycie jej ma dotąd miejsce w samej Ameryce, podczas, gdy w Europie rozpowszechnioną jest w wysokim stopniu w państwach Bałkańskich, na Węgrzech, w południowej Francji, we Włoszech, w Rumunji, a u nas głównie na Podolu Małopolskiem; spożywanie ziarna kukurydzy odbywa się pod najrozmaitszemi postaciami, odpowiednio do przyzwyczajeń kulinarnych danych miejscowości jej uprawy; do wypieku wszakże właściwego chleba sama mąka kukurydzowa nie nadaje się, a to z powodu zupełnego braku w niej glutenu, zato w pewnej domieszce do mąki pszennej, szczególnie bogatej w gluten, daje znakomite pieczywo, które cieszy się wielkiem rozpowszechnieniem w odnośnych krajach kulturalnych; z państw europejskich najlepszą kukurydzę wytwarzają Węgry, gdzie też znajdują się specjalne młyny dla wyrobu kaszy i mąki kukurydzowej. W Polsce uprawia się dotąd kukurydzę we Wschodniej Małopolsce, lecz przedsiębrane są już obecnie badania w odnośnych państwowych instytutach rolniczych, mające na celu rozpowszechnienie uprawy kukurydzy w innych także dzielnicach państwa Polskiego, co jest bardzo pożądanem nietylko ze względu na przysporzenie nam materjału spożywczego, lecz także dla podniesienia ekonomicznego rolnictwa, bo kukurydza odznacza się najwyższym plonem ze wszystkich ziarn zbożowych.

8. Ryż (Oriza sativa).

Odwieczna uprawa ryżu pochodzi z Chin, skąd rozpowszechniła się ona z biegiem czasu stopniowo we wszystkich gorących i z natury swej wilgotnych, lub łatwo sztucznie nadwadnianych krajach w całej Azji i przyległych do niej wysp, gdzie służy dotąd za główne pożywienie tamtejszych ludów. W południowej Europie zaczęto uprawiać ryż dopiero w połowie 15-go stulecia, chociaż był on już znacznie wcześniej dowożony z Azji, osobliwie do nadbrzeżnych krajów morza Śródziemnego. Z najwięcej nadających się do uprawy ryżu w Europie jest prowincja Lombardja w północnych Włoszech, gdzie jednak sztuczne nawadnianie pól pod uprawę ryżu, które jest tam do tego koniecznem, sprowadza malarję i towarzyszącą jej plagę komarów, zw. „moskitami"; na największą zaś skalę uprawia się ryż w podzwrotnikowych krajach Ameryki.

Mąka ryżowa nie nadaje się na zwykłe pieczywo, gdyż jest ono niesmaczne, prędko twardnieje i kruszy się, lecz jak domieszka do mąki żytniej lub pszennej może być przydatną; ogólne zatem spożycie ryżu odbywa się pod postacią najrozmaiciej przyrządzanych potraw, poczynając od zwykłych zup, a kończąc na wykwintnie przyrządzanych i zaprawianych najrzadszymi i najdroższymi korzeniami daniach. Toteż ryż dzięki swemu składowi organicznemu, jako obfitującemu w łatwo-strawne węglowodany, zarówno jak i z powodu swej długotrwałej wytrzymałości przy przechowywaniu go i łatwości dopasowywania się do nadających mu przyjemny smak różnorodnych przypraw, znalazł należne mu rozpowszechnienie się na całej kuli ziemskiej. Dla organizmu wszakże, przyzwyczajonego do więcej racjonalnego i odpowiednio urozmaiconego odżywiania się, ryż nie nadaje się, jako stały i główny pokarm, a to nietylko z powodu jego nadmiernego ubóstwa w ciała białkowe, lecz także jako wywołujące **choroby: beriberi i skorbut,** głównym zaś powodem tych ostatnich jest całkowite pazbawianie łuski zewnętrznej ryżu, idącego na spożycie, jako zawierającej w sobie, tak zwane chemicznie: „vitaminy", które są niezbędne dla odbudowy zużywających się stopniowo komórek ciała ludzkiego. O ile zaś owe „witaminy" mogą być przyswajane w dostatecznej ilości organizmowi ludzkiemu z innych pokarmów roślinnych, to umiarkowane spożywanie doszczętnie obłuskanego i wypolerowanego nawet ryżu, celem nadania mu nadzwyczajnej białości i pięknego połysku, a jaki obecnie cieszy się największem rozpowszechnieniem się, nie pociąga za sobą wyżej wskazanych szkodliwych skutków.

Chociaż więc ryż, nie jest u nas uprawiany, to jednak ze względu na znaczne spożycie jego w kraju i posiadanie własnego portu na morzu Baltyckiem powinien być przynajmniej obłuskiwany w zakładach polskich, a nie, jak dotychczas, sprowadzany w gotowym do spożycia stanie z zagranicy i to przeważnie z Niemiec, posiadających największe tego rodzaju zakłady, t. zw. łuszczarniami ryżowemi w Hamburgu.

Przeciętny procentowy skład chemiczny ziarn, wchodzących w zakres młynarstwa zbożowego.

GATUNEK ZIARNA	Woda	Substancje suche	Ciała białkowe	Węglowodany	Tłuszcze	Drzewnik	Popiół
1. Pszenica	13.4	86.6	12.0	68.7	1.8	2.3	1.8
2. Żyto	13.4	86.6	11.2	69.1	1.6	2.6	2.1
3. Jęczmień	12.9	87.1	9.7	68.5	2.0	4.4	2.5
4. Gryka	13.3	86.7	11.4	58.8	2.7	11.4	2.4
5. Proso	11.6	88.4	10.5	68.2	4.4	2.5	2.8
6. Owies	11.6	88.4	10.2	59.7	5.3	10.0	3.0
7. Kukurydza	13.4	86.4	9.4	69.4	4.1	2.3	1.4
8. Ryż (wyłuskany) . . .	13.0	87.0	7.9	76.8	0.8	0.6	0.9

Przeciętny procentowy skład chemiczny popiołów z poprzednich ziarn zbożowych.

GATUNEK ZIARNA	Tlenek potasu K_2O	Tlenek Sodu N_2O	Tlenek wapnia CaO	Tlenek magnezu MgO	Bezwodnik kwas fosforowego P_2O_5	Krzemionka SiO_2
1. Pszenica	31.2	3.1	3.2	12.1	47.2	2.0
2. Żyto	32.1	1.5	2.9	11.2	47.7	1.4
3. Jęczmień	20.9	2.4	2.6	8.8	35.1	25.9
4. Gryka	23.1	6.1	4.4	12.4	48.7	0.2
5. Proso	—	—	—	—	—	—
6. Owies	17.9	1.7	3.6	7.1	36.6	30.2
7. Kukurydza	29.8	1.1	2.2	15.5	45.6	2.1
8. Ryż (wyłuskany)	17.5	5.5	4.0	10.8	40.6	18.3

Oprócz powyższych składników popiołu znajdują się w małych ilościach: **tlennik żelaza Fe_2O_3; bezwodnik kwasu siarczanego SO_3 i chlor Cl.**

(.D C. .N)

Kronika.

Zawiadamiamy niniejszem Członków Związku Młynarzy Polskich, że dotychczasowy redaktor naszego pisma i delegat na zebrania Oddziałów prowincjonalnych p. Władysław Bogdanowicz z dniem 1-go kwietnia r. bież. przestał być urzędnikiem Związku.

OBNIŻENIE OPROCENTOWANIA OD POŻYCZEK W PAŃSTWOWYCH KAS. OSZCZĘDN.

Rada zawiadowcza P. K. O. uchwaliła nowe normy oprocentowania i prowizje od udzielanych pożyczek. Normy te obowiązują wyłącznie w stosunku do nowoprzyznanych lokat i nie są stosowane do pożyczek i prolongat, przyznanych przed 20 lutego r. b.

Przy wypłatach pożyczek zwykłych P.K.O. pobiera 6% w stosunku rocznym, podatek skarbowy od odsetek i 1% miesięcznie tytułem zwrotu kosztów, co stanowi 18,6% w stosunku rocznym, t. j. 1½% miesięcznie.

Przy prolongatach pożyczek zwykłych pobiera P. K. O. 8 %w stosunku rocznym, 1% miesięcznie tytułem zwrotu kosztów, oraz podatek Skarbowy od procentów, - łącznie 20,8% rocznie.

Instytucjom Społecznym, Spółdzielniom i t. p. mogą być udzielane kredyty ulgowe na warunkach następujących; oprocentowanie 6% podatek skarbowy od procentów, oraz ½% miesięcznie tytułem zwrotu kosztów, łącznie 12,6 % rocznie.

Przy prolongatach tych pożyczek pobiera P. K. O. 8% w stosunku rocznym, podatek skarbowy od procentu, oraz ½% miesięcznie tytułem zwrotu kosztów, co stanowi 14,8 % rocznie.

WIOSENNA POMOC KREDYTOWA DLA DROBNYCH ROLNIKÓW.

Z Państwowego Banku Rolnego otrzymaliśmy następujące informacje w przedmiocie pomocy kredytowej, jaką Bank ten zorganizował dla drobnych rolników w związku z zasiewami i ogólnym kryzysem gospodarczym na wsi.

Poza bieżącą akcją kredytową, wyrażającą się w udzielaniu kredytów dla współdzielni finansowych i rolniczo-gospodarczych jak również indywidualnych pożyczek dla rolników, Państwowy Bank Rolny przeprowadza ostatniemi czasy ściśle nakreślony plan dopomożenia drobnym gospodarstwom rolnym w okresie ciężkiego tego rocznego przednówka.

W pierwszym rzędzie Bank Rolny rozdzielił sumę 10 miljonów złotych, jaką Bank otrzymał z budżetu Ministerstwa Rolnictwa na zasiewy wiosenne.

Działając w ścisłem porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa, Państwowy Bank Rolny postawił do dyspozycji poszczególnych województw cały 10-cio miljonowy fundusz, który użyty został częściowo na pożyczki gotówkowe, częściowo zaś — szczególniej w okolicach bardziej dotkniętych nieurodzajem, na zaopatrzenie drobnych rolników, w gotowe ziarno siewne.

Sprowadzaniem zboża do siewu i dostarczaniem go rolnikom zajęły się społeczne i spółdzielcze instytucje rolnicze, wskazane przez urzędy wojewódzkie.

Z podziału wspomnianych wyżej 10-ciu miljonów, dokonanego przez Minist. Roln. wypadło:

na Województwo Lwowskie	zł. 1.625.000.-
„ „ Krakowskie	„ 1.250.000.-
„ „ Tarnopolskie	„ 1.125.000.-
„ „ Stanisławowskie	„ 1.062.500.-
„ „ Wołyńskie	„ 750.000.-
„ „ Lubelskie	„ 725.000.-
Białostockie	625.000
Poleskie	535.000
Nowogrodzkie	500.000
Kieleckie	500.000
Wileńskie	375.000
Warszawskie	372.000
Pomorskie	260.000
Śląskie	250.000
Łódzkie	45.000

Kredyt ten z uwagi na specjalnie klęskowy jego charakter - oprocentowany jest w stosunku 6% od sta rocznie.

Termin zwrotu przypada na koniec października 1925 roku.

Następnie Bank Rolny przeznaczył 5 miljonów złotych na zasilenie kredytem istniejących organizacji spółdzielczo - kredytowych w celu udzielenia przez nie pożyczek drobnym rolnikom. Sumę te rozdzielono jak następuje:

dla b. Kongresówki	zł. 1.950.000
Kresów Wschoduich	1.150.000
Małopolski	1.000.000
Poznańskiego	600.000
Pomorza	300.000

Rozdziału dokonał Bank Rolny na podstawie informacji udzielonych przez Ministerstwo Rolnictwa, określającemi stopień nieurodzaju w poszczególnych dzielnicach.

W ostatnich dniach Państw. Bank Rolny otrzymał następne 5 miljonów złotych, jako dalszą terminową lokatę od skarbu, którą w najkrótszym czasie rozdzieli za pośrednictwem Spółdzielni Rolniczych lub tam gdzie ich niema przez Sejmiki Powiatowe.

Pożyczki z pierwszej i drugiej 5—ció miljonowej lokaty udzielane są drobnym rolnikom na 12% rocznie ze spłatą długu na 15 listopada 1925 r.

ZNISZCZENI LUB USZKODZENI WSKUTEK DZIAŁAŃ WOJENNYCH MIEJCIE NA UWADZE.

Właściciele zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych budynków mieszkalnych, a obecnie mieszkający w ziemiankach, prowizorycznie skleconych mieszkaniach, barakach lub na komornem, oraz właściciele drobnych gospodarstw rolnych o obszarze nie większym niż 15 hektarów, mogą otrzymać pomoc państwową w formie kredytu budowlanego, zależnie od stanu zniszczenia, jednak nie wyżej nad 80% kosztów.

Wysokość pożyczki na odbudowę ma być ustalona na podstawie operatu komisji zapomogowych, istniejących w powiatach, albo na podstawie zbadania technicznego przez organa fachowe Min. Rob. Publ.

Podania o udzielenie pożyczki należy wnosić do Starostwa powiatu, w którym znajdują się, względnie znajdowały, budynki zniszczone w czasie działań wojennych. Formularze podań nabywać można u referenta odbudowy w Starostwie.

Przy budynkach mieszkalnych lub gospodarczych wiejskich, kosztorys może być zastąpiony wykazem szkód, oraz rozmiarów zniszczonych, względnie uszkodzonych budynków, wystawionym przez urząd gminy.

Pożyczki udzielane są nisko-procentowe, nie wyżej 4% i mają być spłacone w ciągu 10-ciu lat w równych ratach, z których pierwsza płatna będzie w trzecim roku po dokonaniu odbudowy. Pożyczki zabezpieczone będą skryptami dłużnemi lub zobowiązaniami wekslowemi poszkodowanego. Ponadto wierzytelnościom skarbu państwa z tytułu pożyczek przysługuje ustawowo prawo zastawu na całym ruchomym i nieruchomym majątku dłużnika, z pierwszeństwem przed wszelkiemi innemi wierzytelnościami prywatnemi.

Udzielona pożyczka musi być użyta na rzeczywistą odbudowę budynków. Użycie pożyczki na inne cele, oraz nieprowadzenie odbudowy bez dostatecznych powodów zwłoki, będzie karane aresztem do 6-ciu tygodni lub grzywną do 400 złotych.

JAK ROZPOZNAĆ FAŁSZYWE BANKNOTY 100 ZŁOTOWE.

Pojawiły się w obiegu fałszywe banknoty 100 złotowe.

Falsyfikat 100 złotowy, wykonany jest na papierze zwyczajnym, gładkim, bez znaku wodnego. Druk, zwłaszcza wykonany farbą niebieską, występuje znacznie słabiej od prawdziwego.

Strona przednia:

Tło żółte przerywane, miejscami niewidoczne, podczas gdy na bilecie autentycznym tło to występuje równomiernie na całej powierzchni papieru.

Wizerunek Kościuszki wykonany nieudolnie, twarz bez wyrazu, układ włosów i cieniowanie odmienne, krawat występuje słabo. Brak w portrecie odcienia zielonkawego, uzyskanego w oryginale z koloru żółtego i niebieskiego.

Druk w tekście odmienny. Podpisy i numeracja uzupełnione ręcznie zapomocą piórka.

Strona odwrotna:

Tło żółte przerywane występuje silniej i nierównomiernie, plamiąc rysunek niebieski. Kompozycja wielkiej litery Z z liczbą 100 oraz wybiegające promienie, wykonane niedokładnie.

Druk nierówny o konturach zamazanych, orzeł nieudolny.

Falsyfikat jest łatwy do rozpoznania.

NOWY KLUCZ SZACUNKOWY PRZY UBEZPIECZANIU BUDOWLI.

Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych prosi nas o zamieszczenie następującego komunikatu:

Na mocy zatwierdzonego przez Ministerstwo Skarbu postanowienia Wydziału Rady Polsk. Dyr. Ubezp. Wzaj. z dnia 31/12 1924 r. normy szacunkowe dla budowli, podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, — ustalono na rok 1925 w ten sposób, że cenę za 1 metr³ (sześcienny) budowli przelicza się w b. Królestwie Kongresowem w stosunku 2 zł. 10 gr. za przedwojennego rubla szacunkowego, czyli stosuje się normy o połowę wyższe, niż w roku ubiegłym.

W wypadkach, gdyby przyjęta w ten sposób relacja nie zadawalniała ubezpieczającego, Polska Dyr. Ubezp. Wzajemnych chętnie uwzględniać będzie indywidualnie podwyżki na żądanie dbających o należyte zabezpieczenie swego mienia.

Wobec częstego zwracania się do nas w sprawie nowej skali szacunkowej, sądzimy, iż zamieszczone wyjaśnienie zainteresuje naszych czytelników.

W MIEJSCE ZDAWKOWYCH BANKNOTÓW OD 3-GO MAJA BĘDĄ WYPUSZCZONE 5-CIO ZŁOTÓWKI SREBRNE.

Minister Skarbu przesłał kancelarji sejmowej projekt ustawy o podwyższeniu procentowości srebra w wypuszczonych monetach 5-cio złotowych.

Zgodnie z projektem tej ustawy monety srebrne wartości 5 złotych wybijane będą ze stopu, zawierającego na 1000 części ogólnej wagi 900 części srebra i 100 części miedzi. Waga monet po 5 złotych wynosi 25 gramów, średnica 37 milimetrów.

Pierwsze monety pięciozłotowe ukażą się w dniu 3 maja. Partja ta wykonana zostanie w mennicy państwowej i służyć będzie za wzór, dla mennic zagranicznych, w których następnie będzie bita reszta pięciozłotówek. Ta mennica zaś bije jedynie 1, 2, i 5-cio groszowe.

Za miesiąc mennica przystępuje do bicia pierwszych polskich monet złotych.

Dział prawno-informacyjny.

KONWENCJA POCZTOWO-TELEGRAFICZNA MIĘDZY POLSKĄ A ROSJĄ.

W Dzienniku Ustaw N. 26 z dnia 14 marca r. b. ogłoszona została konwencja pocztowo telegraficzna, zawarta między Rzeczypospolitą Polską i Sowietami.

Wymieniona konwencja dopuszcza stałą i bezpośrednią, przez wspólne granice, wymiana zwykłych i poleconych przesyłek listowych (listów, kartek pocztowych, druków, papierów handlowych i próbek towarów), listów z podaną wartością paczek i telegramów.

Każda z układających się stron, zapewnia także drugiej stronie wolność tranzytu przez swoje terytorjum zwykłych i poleconych przesyłek listowych, listów z podaną wartością, paczek i telegramów, pochodzących z krajów lub do krajów, z któremi sama utrzymuje ruch pocztowy i telegraficzny.

Wszelkie rachunki wzajemne z tytułu należytości pocztowo-telegraficznych opiewać będą na franki

złote, przyczem każda ze stron ustala ekwiwalent franka złotego w monecie własnej.

W związku z powyższem przytaczamy przepisy, ogłoszone przez Gen. Dyr. Poczt i Telegrafów, w sprawie ruchu telegraficznego i pocztowego między Polską, a Związkiem Socjalistycznych Republik i Rad.

W ruchu telegraficznym dopuszczone są telegramy państwowe, meteorologiczne, zwykłe i prasowe. Opłata od wyrazu telegramu zwykłego wynosi 37 cent., pilnego 102 cent., t. j. prawie to samo, co 37 grosze i 1 zł. groszy 2. Mogą być redagowane w językach: polskim, rosyjskim, angielskim, francuskim, niemieckim, włoskim, białoruskim i rusińskim przy zastosowaniu liter alfabetu łacińskiego.

Opłata pocztowa wynosi:
listy do 2 groszy — 30 groszy;
karty pocztowe — 18 gr.,
druki za każde 50 gr. — 6 gr.,
próbki towarów za każde 50 gr. — 6 gr., najmniej jednak 12 groszy.

Z życia związkowego.

Z SIERPECKIEGO ODDZIAŁU ZWIĄZKU MŁYNARZY POLSKICH.

Dnia 22 marca b. r. w domu ludowym w Sierpcu odbyło się zebranie organizacyjne pp. młynarzy starostwa sierpeckiego, przy udziale 32 osób. Obrany przez aklamację przewodniczący p. Aleksander Sobieski po zagajeniu zebrania, oddał głos p. Władysł. Bogdanowiczowi, delegatowi Centr. Zw. Młyn. Polskich.

P. Bogdanowicz, omówiwszy doniosłe znaczenie zrzeszania się wogóle, a przemysłu młynarskiego w szczególe, wyjaśniał sprawę podatków majątkowego, obrotowego, i podatków komunalnych, jak drogowe i t. p.

Następnie zdał krótkie sprawozdanie z działalności Centr. Zw. Mł., z którego zebrani dowiedzieli się, jak dużo dobrego zdziałał Związek dla przemysłu młynarskiego polskiego i ile trudnych akcji przeprowadził pomyślnie na gruncie współpracy z urzędami państwowemi.

Po wyczerpującej dyskusji, jaka się następnie wywiązała, obecni postanowili zorganizować Oddział Zw. Mł. Polskich i należenia do Centralnego Zw. Mł. Polsk. w Warszawie.

Na prezesa Oddziału wybrano p. Józefa Jagodzińskiego, na wice prezesa p. Aleksandra Sobieskiego, na skarbnika i sekretarza p. Jana Kłobukowskiego i na zastępcę skarbnika p. Wacława Żurawskiego.

Z AUGUSTOWSKIEGO ODDZIAŁU ZWIĄZKU MŁYNARZY POLSKICH.

Dnia 13 lutego bież. r. na zebraniu organizacyjnym w Augustowie jednogłośnie uchwalono zorganizować oddział Augustowski Zw. Młynarzy i należenia do Centralnego Zw. Mł. Polsk. w Warszawie, — Do Zarządu Związku wybrani zostali:

Prezesem Oddziału — p. Żórawski Wacław,
Wiceprezesem — p. Warhaftin Natan,
Sekretarzem — p. Służyński Czesław,
Skarbnikiem — p. Stelmach Stefan,
Czł. Zarządu — p. Borkowski Jan.
Do Rady Starszych — p. Krygier Juljan i p. Tomaszewski Władysław.

Związek Mł. Polsk. w Warszawie życzy Oddziałowi Augustowskiemu rozwoju, wytrwałości i sił w tej pracy wdzięcznej dla młynarstwa polskiego.

Jeden z naszych członków nadesłał nam z prośbą o zamieszczenie w „Młynarzu" artykuł następujący:

OBECNE POŁOŻENIE NA RYNKU ZBOŻOWO-MĄCZNYM.

Zbiory z okresu 1924/1925 nie przekroczyły w stosunku do normalnego urodzaju 40 do 50%, wobec czego zmuszeni byliśmy niedobór pokryć importem.

Niestety, importowanie mąki spowodowało klęskę w polskim przemyśle młynarskim, który w ostatnich czasach podupadł strasznie, potęgując wzrastające we wszystkich gałęziach przemysłu bezrobocie. Młyny nasze bowiem nie są w stanie konkurować z importowaną mąką amerykańską i niemiecką, a to z przyczyn następujących:

1. Niezmiernie drogi kredyt.
2. Podatek przemysłowy, który obarcza tylko przemysł krajowy, albowiem firmy amerykańskie mają nieomal we wszystkich miastach Polski swoich przedstawicieli. Komisjonerzy ci sprzedają mąkę amerykańską, względnie niemiecką drogą komisową, opłacając tylko 2,5% od osiągniętej prowizji, co na metrze stanowi 15 groszy, gdy młynarz polski nabywszy w kraju zboże obciążone już podatkiem przemysłowym w wysokości 1,10 zł. na metrze, od wyprodukowanej mąki zmuszony jest płacić jeszcze 1,50 zł. podatku przemysłowego od każdego centnara metrycznego.
3. Nadmierne koszta przewozu kolejowego, dowód:

Za sprowadzony 15 tonowy wagon pszenicy z Hamburga do Włocławka via Schneidemuehl — Miasteczko wchodzą w rachubę następujące stawki taryfowe: za przestrzeń Hamburg — Schneidemuehl (Piła), wynoszącą około 700 klm., przewóz kosztuje zł. m. 314,50, względnie złotych 405.

Przewóz zaś na przestrzeni Miasteczko — Włocławek, wynoszącej 170 km. kosztuje zł. 277,50 czyli, że przewóz na przestrzeni przeszło czterokrotne na kolejach niemieckich nie o wiele więcej wynosi jak na kolejach polskich za przestrzeń 170 km.

A zatem dla utrzymania przemysłu krajowego i dania możności pracy utrzymania dziesiątkom tysięcy robotników, zatrudnionych w przemyśle młynarskim, Rząd winien:

do p. 1. Polecić Bankowi Gospodarstwa Krajowego, ażeby poręczył na rynkach zagranicznych przy nabyciu zboża przez producentów polskich za ich akcepta (na rynkach światowych można uzyskać kredyt 3 i 4-o miesięczne z odsetkami 9 rocznie.

do p. 2. Natychmiast skasować, względnie zniżyć do minimum podatek przemysłowy od produkcji i nie uznawać sprzedaży komisowej przy sprzedaży mąki amerykańskiej, względnie niemieckiej.

do p. 3. Obniżyć taryfę przewozową od zboża.

Przyjęcie powyższych dezyderatów przyczyniłoby się do:

a) znacznego zmniejszenia pasywu bilansu handlowego, gdyż 20% kosztów przemiału, pozostałoby w kraju,

b) zmniejszenia bezrobocia,

c) wzmożenia produkcji w przemyśle jutowym, gdyż mąka przychodzi w workach, zaś przy tutejszym przemiale, zużyto by worki krajowe,

d) zwiększenia popytu na węgiel krajowy,

e) znacznego wzmożenia ruchu towarowego na kolejach przy przewiezieniu surowca (zboża), transporcie produkcji (mąki i otrąb).

f) powiększenia produkcji nabiału, spowodowanego przez pozostanie w kraju znacznych ilości otrąb, przy jednoczesnem wzroście liczebnym trzody.

Artykuł niniejszy został nam nadesłany w tym celu, aby dzięki aktualności i żywotności tematu wywołał szerszą dyskusję na łamach naszego pisma.

Redakcja narazie powstrzymuje się od wyrażenia swojej opinji w poruszanej przez naszego korespondenta sprawie i zwraca się z apelem do wszystkich członków, aby zechcieli wziąść udział w dyskusji, po zakończeniu której redakcja zrobi reasumpcję i postara się o wyciągnięcie z nadesłanych materjałów właściwych wniosków.

Dział gospodarczy.

PRELIMINARZ BUDŻETOWY RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ NA ROK 1925.

1. Administracja.

(Ciąg dalszy).

Dział administracji, jak zaznaczyliśmy wyżej, obejmuje całokształt gospodarki państwowej, prócz Zarządu przedsiębiorstwami państwowemi i monopolami. Daje on też w ogólnym budżecie tego działu największe liczby dochodów i wydatków.

W dochodach tego działu największą, oczywiście, pozycją stanowią wpływy skarbowe z podatków, ceł i stempli. Z tych źródeł, przewidywany jest wpływ sum następujących:

Dochody zwyczajne:

podatki bezpośrednie . .	325.085.000 zł.	
„ pośrednie	98.550.000 „	
cła	205.000.000 „	
opłaty stemplowe. . . .	85.000.000 „	713.635.000 zł

Dochody nadzwyczajne:

podatek majątkowy . . .	333.000.000 zł.	333.000.000 zł
	Razem	1.046.635.000 zł

W stosunku do ogólnych dochodów działu administracji, dochody z podatków, ceł i stempli stanowią zatem 70%, a w stosunku do ogólnej sumy dochodów całego budżetu 53%.

W ogólnej sumie 325.085.000 zł. podatków bezpośrednich największe pozycje stanowią: podatek przemysłowy 165 milj., podatek dochodowy 75 milj. i podatek gruntowy 55 miljonów złotych.

W podatkach pośrednich na ogólną przewidywaną sumę 98.550.000 zł. największe wpływy przewidziane są z akcyzy od cukru, w sumie 60 milj. złotych i z podatku od oleju skalnego 15 milj. zł.

Jako dochód nadzwyczajny przewidziany jest wpływ 333 milj. z podatku majątkowego. Suma ta stanowi $^{1}/_{3}$ część całej skontygentowanej sumy podatku majątkowego według ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Opierając się na dotychczasowych debatach w komisjach sejmowych, można spodziewać się, że preliminowana suma z tego pdatku ulegnie poważnej redukcji.

Jak widać z liczb powyższych obciążenie ludności Polski z tytułu podatków nie jest zbyt wysokie i ustępuje przeciętnej w innych państwach Europy. Obciążenie to wynosi bowiem na głowę ludności około 38 zł., a jeśli nie uwzględniać podatku majątkowego, którego dalsze losy są niewiadome, obciążenie stanowi zaledwie 26 zł. Jeśli jednak średnia na głowę ludności jest stosunkow nizka, to ciężary podatkowe pewnej części ludności dają się dotkliwie odczuć, a to ze względu na niedość równomierny podział podatków między całą ludność.

Poza wpływami z podatków, budżet działu Administracji przewiduje w swych dochodach sumy stosunkow nieznaczne, wynoszą one bowiem w dochodach zwyczajnych 239.433.497 zł. i nadzwyczajnych 28.021.137 zł., a razem 267.454.634 zł. Znaczną część tej sumy stanowi przewidywany wpływ brutto Generalnej Dyrekcji Poczt i Telegrafów, wynoszący złotych 102.194.601. Pozostałe dochody składają się z długiego szeregu drobniejszych sum, przewidywanych z najrozmaitrzych źródeł. Chąc uniknąć zaciemniania ogólnego obrazu, bliżej nad temi liczbami zatrzymywać się nie będziemy.

Przechodząc obecnie do rozpatrzenia wydatków działu Administracji, zauważamy, iż ogólna suma wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych całej administracji preliminowana jest w sumie 1.830.230.972 zł. Suma ta przewyższa mniej więcej o 337 milj. zł. przewidywane dochody w tym dziale. Objasnia się to wydzieleniem monopoli, dochód z których obracany jest na pokrycie wydatków administracyjnych. To też jeśli te obydwa działy gospodarki państwowej traktować junctim, dadzą one równowagę budżetu.

W wydatkach administracyjnych największą pozycję stanowią wydatki na obronę krajową t. j. na wojsko. Wydatki te preliminowane są sumie 640.500.000 zł. co stanowi 35% budżetu administracyjnego całego Państwa. Drugi z kolei co do swej wielkości wydatek stanowi budżet Minsterstwa Skarbu. Ogólna suma wydatków w tej pozycji wynosi 315.804.151 zł., nie należy jednak sądzić, iż są to wszystko wydatki związane z utrzymaniem zarządu centralnego i urzędów skarbowych; trzecią część tej sumy stanowią wydatki na emerytury i zaopatrzenia.

Zasługuje wreszcie na uwagę budżet Ministerstwa Oświaty, przewidujący w wydatkach 311.755.540 złotych. Wysokość tego budżetu w porównaniu z rokiem poprzednim podniosła się o 25%, przy ogólnem podniesieniu całego budżetu o 15%. Świadczy to o szczególnej opiece, jaką rząd roztacza nad rozwojem szkolnictwa. Stwierdzić też należy, iż w wielu częściach Polski zarówno ilość szkół, jak i kształcących się w nich dzieci potroiła się w stosuku do stanu z czasów rządów zaborczych 1914 roku.

2. Przedsiębiorstwa państwowe.

Ostateczne wyniki finansowe przedsiębiorstw, prowadzonych przez Państwo przewidują w dochodach 133.530. 159 zł., a w wydatkach, przeważnie na nowe inwestycje, 106.342.872 zł. przewidywany zatem dochód netto wynosi 27.187.287 zł. W tym dziale gospodarki państwowej zatrzymamy się bliżej tylko nad dwoma kategorjami przedsiębiorstw państwowych, a mianowicie nad kolejami żelaznemi i nad administracją lasami i majątkami ziemskimi, należącemi do Państwa. Jak wiadomo do czasu wprowadzenia stałej waluty, deficyt z prowadzenia kolei żelaznych dawał najwyższą sumę w budżetach lat poprzednich. Obecnie gospodarka kolejowa została na tyle uporządkowana, że budżet tegoroczny przewiduje z eksploatacji poważny już dochód w sumie 36.172.500 zł. Sieć kolejowa w Polsce jest jednak niedostateczna, a istniejące już linie wymagają nowych znacznych inwestycji. To też na te cele przeznaczony jest nietylko całkowity dochód, przewidywany z eksploatacji, ale także i 50 milj. zł., preliminowanych jako wpływ nadzwyczajny ze szprzedaży obligacji 10% pożyczki kolejowej. Sumy, wynikające z zarządu kolejami, stanowią w budżecie przedsiębiorstw państwowych pozycje najważniejsze, a jeśli chodzi o wydatki prawie jedyne.

Poważny dochód w sumie 40.971.499 zł. przewidywany jest z lasów i częściowo z majątków rolnych Państwa.

Monopole, jako odrębna forma dochodów państwowych, wydzielone zostały w oddzielną grupę.

Dochód netto z przedsiębiostw monopolowych przewidziany jest w sumach następujących:

spirytus	174.050.000.—
tytoń	151.776.300.—
sól	28.769.500.—
sacharyna	15.000.—
loterja państwowa	2.000.000.—
Razem	356.610.800 zł.

3. Monopole.

Monopol tytoniowy wprowadzony został w Polsce w r. 1924, monopol zaś spirytusowy od 1 stycznia r. bież. Ze względu na niedawne istnienie obydwuch tych monopoli, narazie konieczne są jeszcze znaczne wydatki inwestycyjne. To też preliminarz budżetowy przewiduje na ten cel dla monopolu tytoniowego 5.969.000 zł. i dla monopolu spirytusowego 39.050.000 zł. a razem 45.019.000 zł. Nie bacząc jednak na te znaczne wydatki inwestycyjne ostateczny dochód z monopoli państwowych wyraża się w poważnej kwocie 311.591.800 zł.

Przedstawiamy naszym czytelnikom budżet Państwa Polskiego w najogólniejszych zarysach. Niewątpliwie nadarzy nam się jeszcze niejednokrotnie okazja powrócenia do niego przy omawianiu poszczególnych spraw, związanych z gospodarką państwową. Teraz pragniemy tylko podkreślić, że, jak widać z przytoczonych liczb, budżet zamyka się bezdeficytowo bez potrzeby uciekania się do równowagi przy pomocy zaciągania zewnętrznych lub wewnętrznych długów. Pożyczka, zaciągnięta ostatnio w Ameryce, przez Rząd polski, będzie użyta całkowicie na cele, nie związane z budżetem Państwa. To samo dotyczy pożyczki kolejowej, z której przewiduje się wprawdzie w budżecie 50 milj. zł., ale suma ta, jak widzieliśmy wyżej, ma być całkowicie użyta na inwestycje kolejowe.

T. Szober.

Rynek zbożowy.

	1/IV	4/IV	9/IV	UWAGI
Warszawa				
Pszenica	41.00	40.00	40.00	fr. st. załadowcza
żyto	35.50	34.50	34.50	" " "
mąka żytnia	—	—	—	*) loco Warszawa.
otręby żytnie	22.00	20.00	22 50*)	
jęczmień (browarny)	27.00	27.00	28.00	fr. st. załadowcza
owies	28.00	28.00	29.00	" " "
Poznań				
pszenica	40.00	39.50	41.50	loco Poznań
żyto	34.50	32 75	33 25	" "
jęczmień	28.00	28 50	29.00	" "
owies	29.00	27.00	27.50	" "
mąka żytnia	—	—	—	" "
otręby żytnie	—	—	—	" "
Lwów				
pszenica	40.50	40.00	39.00	loco Lwów
żyto	32 00	31.50	31.50	" "
jęczmień	25.50	26.50	27.50	" "
owies	26.00	28.00	28.50	" "
otręby żytnie	—	—	—	" "

*) Ceny podane za 100 kgr.

Rynek pieniężny.

1/IV – 9/IV 1925.

	1/IV	3/IV	5/IV	7/IV	9/IV
Dolary St. Zjedn.	5,19	5,18	5,20	5,17½	5,19½
Funty angielskie	24,80	24,90	24,85	24,80	24,77
Franki szwajcarskie (za 100 fr.)	100,00	100,00	100,50	100,00	100,25
" francuskie (za 100 fr.)	26,90	27,00	26,80	27,30	27,00
Korony czeskie (za 100 kor.)	15,00	15,10	15,10	15,20	15,40

Spieszcie z wpłacaniem składek!

Roczna składka członkowska zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Delegatów Oddziałów Związku dn. 27 maja 1923 r. wynosi:

Od wiatraków i młynów jednozłożeniowych **10 klg. żyta.**

Od wiatraków o 2-ch i więcej złożeniach po **10 klg. od złożenia.**

Od młynów o 2-ch i 3 ch złożeniach po **20 klg. od złożenia.**

Od młynów o 4-ch i 5-ciu złożeniach po **35 klg. od złożenia.**

Młyny powyżej 5-ciu złożeń po **45 klg. od złożenia.**

Majstrowie, kierownicy młynów, monterzy, technicy płacą rocznie równowartość **10 klg.**

Czeladnicy, praktykanci równowartość 8 klg. żyta.

Za złożenie liczy się pojedyńczy postaw walcowy (podwójne postawy walcowe oblicza się w stosunku 2-ch złożeń), **jedna para kamieni, perlak i jagielnik.**

Równowartość 1 klg. żyta wynosi obecnie 30 groszy.

Wpisowe jednorazowe dla nowych członków wynosi 5 złotych.

Należności można przesyłać na nasze konto w P. K. O. № 1615.

Poradnik gospodarski.

PRACE WIOSENNE OGRODNICZE W KWIETNIU.

W ogrodzie warzywnym po zoraniu lub skopaniu ziemi wysiewamy nasienie cebuli, groszki cukrowe, jako pierwszy wysiew marchew i pietruszka a także szelonkę. Sadzimy rozsadę roślin takich, które nie są wrażliwe na przymrozki, jak sałata majowa i rośliny kapustne z wyjątkiem kalarepy. Wskazanem byłoby ziemię pod kapustę, szelonkę i groszki obsiać kainitem 60 — 150 gr. na 1 kw. metr. Z roślin trwałych zakładamy plantację szparagów, chrzanu, rabarbaru, karczochów i t. d. Grządki z truskawkami i poziomkami motykujemy i oczyszczamy.

W ogrodzie, w którym znajduje się ciepła i pulchna ziemia, w miejscu osłoniętem możemy sadzić wczesne przykiełkowane ziemniaki, które w razie potrzeby przykrywa się długą słomą, by ochronić je od przymrozków.

Wielki czas do przeglądnięcia warzyw w dołach i przewietrzenia kapusty zadołowanej, jak również przebrać cebulę na górach, częściowo przenieść do piwnic na miejsce chłodniejsze, na sprzedaż późniejszą.

Kto posiada inspekta, winien teraz siać nasiona ogórków, melonów, arbuzów, celem otrzymania rozsady, dla obsadzenia tych skrzyń, które opróżnione są z rozsad wysadzonych do gruntu.

Wydawca: **Związek Młynarzy Polskich (Stanisław Pytlewski).** Redaktor: **Marjan Rutkowski**